

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko

Maa- ja metsätalousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston maaseutupoliittinen selonteko (VNS 12/2025 vp): Asia on saapunut liikenne- ja viestintävaliokuntaan lausunnon antamista varten. Lausunto on annettava maa- ja metsätalousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- neuvotteleva virkamies Antonia Husberg, maa- ja metsätalousministeriö
- erityisasiantuntija Laura Rantanen, liikenne- ja viestintäministeriö
- johtava asiantuntija Elina Auri, saaristoasiain neuvottelukunta
- johtava asiantuntija Johanna Juusela, Liikenne- ja viestintävirasto
- yksikönpäällikkö Mari Österberg, Liikenne- ja viestintävirasto
- johtava asiantuntija Vesa Männistö, Väylävirasto
- teknologiajuristi Tuomas Haavikko, Yleisradio Oy
- yhteiskuntasuhdepäällikkö Johanna Tuuri, Yleisradio Oy
- sääntelyasioiden päällikkö Heli Frosterus, DNA Oyj
- johtaja Andrei Nahkala, Elisa Oyj
- Senior Advisor Tapio Haapanen, Telia Finland Oyj
- lakiasioiden päällikkö Marko Lahtinen, FiCom ry
- toimitusjohtaja Jarmo Matilainen, Finnet-liitto ry
- toimitusjohtaja Mika Mäkilä, Linja-autoliitto ry
- elinvoimajohtaja Mikko Härkönen, Suomen Kuntaliitto
- toimitusjohtaja Simo Takalammi, Suomen Tieyhdistys ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Finavia Oyj
- VR-Yhtymä Oyj
- Autoliitto ry
- INFRA ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Metsäteollisuus ry

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2026 vp

- Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
- Älykkään liikenteen verkosto - ITS Finland ry

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Finnair Oyj
- Elinkeinoelämän keskusliitto ry

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Yleistä

(1) Liikenne- ja viestintävaliokunta tarkastelee maaseutupoliittista selontekoa toimialansa näkökulmasta erityisesti liikennejärjestelmän, viestintäverkkojen sekä tiedonvälityksen toimintaedellytysten kannalta.

(2) Valiokunta on antanut lausunnon edellisestä maaseutupoliittisesta selonteosta vuonna 2009 (LiVL 26/2009 vp — VNS 5/2009 vp). Valiokunta toteaa, että toimintaympäristö on tuon jälkeen muuttunut merkittävästi muun muassa digitalisaation, viestintäympäristön murroksen sekä liikkumisen ja työn tekemisen tapojen muuttumisen seurauksena. Näiden muutosten myötä liikenne- ja viestintäpolitiikan merkitys maaseutualueiden elinvoiman, saavutettavuuden ja turvallisuuden kannalta on entisestään korostunut.

Maaseudun kehittäminen

(3) Valiokunta pitää valtioneuvoston maaseutupoliittista selontekoa kokonaisuutena kannatettavana ja katsoo sen sisältävän useita perusteltuja tavoitteita ja toimenpiteitä maaseutualueiden elinvoiman, palvelujen saavutettavuuden sekä alueellisesti tasapainoisen kehityksen edistämiseksi. Valiokunta pitää olennaisena lähtökohtaa, jonka mukaan myös maaseudulla pyritään kestäväan liikkumiseen.

(4) Valiokunta pitää tärkeänä, että maaseutupolitiikka tarkastelee liikenne- ja viestintäyhteyksiä keskeisinä tekijöinä osana alueiden elinvoimaa. Toimivat liikenneyhteydet ja viestintäyhteydet ovat usein ratkaisevia tekijöitä muun muassa asumisen, yritystoiminnan, palvelujen saatavuuden, monipaikkaisen työn sekä alueiden vetovoiman kannalta.

(5) Valiokunta painottaa yleisenä lähtökohtana, että maaseutualueille kohdennettavien julkisten toimenpiteiden suunnittelussa on toisaalta tarpeen huolehtia myös siitä, etteivät julkiset tukitoimet haittaa tarpeettomasti mahdollista yksityistä markkinaehtoista toimintaa ja kilpailua. Tämä koskee valiokunnan toimialalta muun muassa liikennepalveluja ja viestintäverkkojen rakentamista. Valiokunnan näkemyksen mukaan julkisen rahoituksen käytön läpinäkyvyys ja markkinaehtoisten toimijoiden toimintaedellytysten turvaaminen ovat keskeisiä lähtökohtia maaseutupolitiikan toteuttamisessa.

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2026 vp

Liikenneyhteydet ja saavutettavuus

(6) Valiokunta korostaa toimivien liikenneyhteyksien merkitystä maaseutualueiden elinvoimalle. Pitkät etäisyydet, harva asutus sekä palveluverkon muutokset lisäävät liikkumistarvetta. Toimivat liikenneyhteydet ovat keskeisiä myös maaseutualueiden palvelujen saavutettavuuden sekä alueellisen turvallisuuden kannalta.

(7) Maa- ja metsätalouden ja muun alueellisen yritystoiminnan ja teollisuuden edellytykset ovat pitkälti riippuvaisia toimivasta tieverkosta ja logistiikasta. Tästä syystä liikennejärjestelmän toimivuus vaikuttaa suoraan maaseutualueiden kilpailukykyyn ja paikallisten yritysten toimintaedellytyksiin.

(8) Valiokunta pitää erittäin tärkeänä perusväylänpidon riittävää tasoa sekä rahoituksen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Tieverkon kunnossapito ja kehittäminen ovat keskeisiä tekijöitä sekä arjen liikkumisen että elinkeinoelämän kuljetusten kannalta. Vastaavasti raideyhteyksien toimivuudella ja toimivilla lentoliikenneyhteyksillä on maaseutualueiden elinvoimaisuudelle tärkeä merkitys. Maaseutualueilla liikenneyhteyksien toimivuus ja väylien kunto on usein ratkaiseva tekijä yritystoiminnan sijoittumiselle, alueiden saavutettavuudelle, pelastustoimen toimintaedellytyksille ja arjen turvallisuudelle.

(9) Valiokunta kiinnittää huomiota myös yksityisteiden ja niiden rahoituksen merkitykseen. Valiokunta painottaa valtioneuvostonjärjestelmän selvittämistarvetta rahoituksen turvaamiseksi. Yksityistiet muodostavat keskeisen osan Suomen tieverkosta ja ovat monin paikoin välttämättömiä esimerkiksi maa- ja metsätalouden kuljetuksille, elinkeinoelämälle sekä vakituiselle ja vapaa-ajan asumiselle.

(10) Selonteossa korostetaan kestävästi liikkumisen edistämistä myös maaseutualueilla. Valiokunta pitää tätä tavoitetta perusteltuna. Samalla valiokunta kuitenkin toteaa, että maaseudulla liikkumisen edellytykset poikkeavat monin tavoin kaupunkialueista. Joukkoliikenteen tarjonta on usein vähäistä ja liikkumisen vaihtoehdot ovat rajallisia. Pitkät etäisyydet ja vähäinen matkustajamäärä vaikeuttavat monilla alueilla markkinaehtoisesta joukkoliikenteen järjestämisestä. Valiokunta katsoo, että joukkoliikenteen ostoliikenteellä on jatkossakin tärkeä rooli maaseutualueiden liikkumismahdollisuuksien turvaamisessa.

(11) Pitkät etäisyydet, rajalliset joukkoliikenneyhteydet sekä palvelujen keskittyminen voivat lisätä maaseudun liikenneköyhyyttä ja heikentää liikkumismahdollisuuksia. Valiokunta painottaa, että monilla maaseutualueilla henkilöauto on jatkossakin välttämätön liikkumisväline arjen sujuvuuden kannalta.

(12) Valiokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että kävelyn ja pyöräilyn rahoitustaso voi hidastaa kestävästi liikkumisen kehittämistä ja kulkutapamuutosta myös maaseutualueilla. Vaikka kävelyn ja pyöräilyn merkitys korostuu erityisesti kaupunkialueilla, niillä on tärkeä rooli myös maaseudun taajamien ja kyläkeskusten liikkumisessa.

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2026 vp

(13) Valiokunta pitää tärkeänä, että liikennejärjestelmän kehittämisessä huomioidaan myös saaristoalueiden erityispiirteet. Saaristoalueilla viranomaisten ja eri toimijoiden välinen yhteistyö on keskeistä liikenneyhteyksien, palvelujen saavutettavuuden ja turvallisuuden varmistamiseksi.

Viestintäverkot ja tiedon saatavuus

(14) Valiokunta painottaa nopeiden ja luotettavien tietoliikenneyhteyksien merkitystä maaseutualueiden kehitykselle. Digitalisaatio, etättyö ja etäpalvelut lisäävät entisestään tarvetta toimiville yhteyksille.

(15) Selonteossa todetaan, että mobiiliverkot muodostavat monilla maaseutualueilla keskeisen tietoliikenneyhteyden. Mobiiliyhteyksien toimivuus ja kapasiteetti ovat siten käytännössä merkittävässä asemassa arjen palvelujen käytön ja yritysten toiminnan kannalta. Valiokunta pitää tärkeänä, että mobiiliverkkojen kehittämisessä huomioidaan riittävästi myös harvaan asuttujen alueiden tarpeet ja mahdolliset verkkojen katvealueet.

(16) Valiokunta korostaa, että mobiiliyhteyksien lisäksi maaseudulla tarvitaan kuitenkin välttämättä myös kiinteitä laajakaistaverkkoja ja -yhteyksiä. Kaikille harvaan asutuille alueille nopeita laajakaistayhteyksiä ei kuitenkaan synny markkinaehtoisesti. Tästä syystä julkisella tuella on ollut merkitystä erityisesti harvaan asutuilla alueilla viestintämahdollisuuksien toteuttamisessa. Valiokunta pitää tärkeänä asiantuntijakuulemisessa painotettujen tukimallien tarvetta myös jatkossa yhdenvertaisten viestintämahdollisuuksien turvaamiseksi.

(17) Selonteossa tuodaan esille, että mobiili- ja laajakaistayhteyksien saatavuus vaikuttaa suoraan myös mahdollisuuksiin vastaanottaa uutis- ja viranomaisviestintää. Valiokunta painottaa, että luotettavan tiedon saatavuus on keskeinen osa yhteiskunnan kokonaisturvallisuutta ja se vaikuttaa myös kansalaisten mahdollisuuksiin osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun. Asiantuntijakuulemisessa on tuotu esille huoli niin sanottujen uutiserämaiden syntymisestä, joissa riippumattoman journalistisen sisällön saatavuus voi heikentyä. Lisäksi on painotettu, että journalistinen media ja sen sisältöjen saatavuus toimivat myös vastavoimana verkossa leviävälle disinformaatiolle. Valiokunta korostaa myös toimivien postipalvelujen tärkeyttä maaseutualueiden tiedonsaannin kannalta. Valiokunta katsoo, että tiedon saatavuuden näkökulmaa ja sen vaikutuksia olisi aiheellista tarkastella jatkossa nykyistä laajemmin osana maaseutu- ja viestintäpolitiikkaa.

(18) Valiokunta toteaa lisäksi, että viestintäverkkojen kehitys ja verkkojen käyttöä koskevat muutokset etenevät nopeasti ja todennäköisesti viestintäverkkojen käyttö lisääntyy myös jatkossa. Tästä syystä voisi olla tarkoituksenmukaista arvioida viestintäalan toimilupien ehtoja osin uudelleen seuraavalla toimilupakierroksella 2030-luvun alussa. Nykyiset toimiluvat eivät sisällä esimerkiksi kapasiteettia koskevia velvoitteita, vaikka toimivien tietoliikenneyhteyksien merkitys on kasvanut merkittävästi muun muassa etättyön ja digitaalisten palvelujen yleistymisen myötä.

Valiokunnan lausunto LiVL 9/2026 vp

Alueellinen yhdenvertaisuus ja elinvoima

(19) Valiokunta korostaa, että liikenne- ja viestintäyhteydet ovat keskeisiä tekijöitä alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumisessa. Toimivat yhteydet mahdollistavat työnteon, yritystoiminnan, palvelujen saavutettavuuden sekä asumisen eri puolilla maata.

(20) Selonteossa tuodaan esiin, että tietoliikenneyhteyksien saatavuudessa on edelleen merkittäviä alueellisia eroja. Vaikka nopeiden mobiiliyhteyksien saatavuus on parantunut viime vuosina, kiinteiden nopeiden laajakaistayhteyksien kattavuus on monilla maaseutualueilla edelleen selvästi heikempi kuin kaupunkialueilla. Vastaavasti merkittävä osa heikkokuntoisesta alemmanasteisesta tieverkosta ja yksityisteistä on maaseutualueilla ja erityisesti joukkoliikenteen palveluja ei ole kaikkialla saatavilla. Valiokunta katsoo, että näiden erojen kaventaminen on tärkeää koko maan tasapainoisen kehityksen kannalta.

(21) Toimivat liikenneyhteydet, tietoliikenneyhteydet sekä uutisten ja luotettavan tiedon saatavuus tukevat maaseutualueiden elinvoimaa ja turvallisuutta. Liikenne- ja viestintävaliokunta pitää keskeisenä, että maaseutupolitiikassa kiinnitetään jatkossakin erityistä huomiota liikenne- ja viestintäyhteyksien kehittämiseen maaseutualueiden saavutettavuuden, elinvoiman ja alueellisen yhdenvertaisuuden turvaamiseksi.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSESITYS

Liikenne- ja viestintävaliokunta esittää,

että maa- ja metsätalousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 18.3.2026

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Jouni Ovaska kesk
jäsen Pekka Aittakumpu ps
jäsen Marko Asell sd
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Petri Huru ps
jäsen Aleksi Jänntti kok
jäsen Johan Kvarnström sd
jäsen Sheikki Laakso ps
jäsen Jani Mäkelä ps
jäsen Martin Paasi kok
varajäsen Vesa Kallio kesk
varajäsen Teemu Kinnari kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Juha Perttula